

बदलत्या जीवनशैलीमुळे पारंपारिक भाजीपाल्या बरोबरच परदेशी भाजी खरेदी ही एक आकर्षणाची बाब झाली असून या भाज्या कच्चा स्वरूपात खाण्याबरोबरच पारंपारिक भाजीप्रमाणे जेवणात वापरण्यासाठी सुरुवात केली आहे. शिवाय सर्व हॉटेल, टुरिस्ट रिसॉर्ट, फास्ट फूड मॉल, इ. हॉटेलच्या साखळ्यांमध्ये परदेशी भाज्यांचा वापर मोठ्या प्रमाणात होऊ लागला आहे. यात प्राधान्याने ब्रोकोली, झुकिनी, रेडकॅबेज, चायनिज कॅबेज, पर्पल कॅबेज, बेबीकॉन कलर कॅप्सिकम इ. चा समावेश आहे.

फेनेल

सद्यस्थितीत भाजीपाला पिकांची शेती अत्यंत फायदेशीर बनली आहे. देशात महाराष्ट्र हे एकमेव राज्य आहे की जेथे सर्व प्रकारचा भाजीपाला उत्तमरित्या पिकविता येतो तसेच इतरत्र विक्रीसाठी पाठविता येतो. आपला देश भाजीपाला उत्पादनात दुसऱ्या क्रमांकावर असून देशात आज देशी पारंपारिक भाज्यांबरोबरच विलायती भाजी पाल्यांची लागवड ग्रीन हाऊस/पॉलिहाऊस व्यतिरिक्त उघड्या शेतातही यशस्वी होत आहे.

चेरी टॉमेटो

ब्रुसेल्स स्प्रॉउट

अशाच काही विदेशी भाजी पाल्याविषयी थोडक्यात माहिती खालीलप्रमाणे :

ब्रोकोली (कॅलिब्रीज)

ब्रोकोली किंवा कॅलिब्रीज नावाने ओळखला जाणारा भाजीपाला हिरवा, पिवळा, जांभळा, तांबूस, तपकिरी यासारख्या रंगात उपलब्ध आहे. तथापि हिरव्या रंगाच्या ब्रोकोलिस मागणी असून त्याचा मोठ्या प्रमाणावर वापर केला जातो. या भाजीमध्ये 'अ', 'ब' आणि 'क' जीवनसत्वा-

बरोबरच पोटॅशियम लोह, फोलॅसिन यासारखे विविध जीवनावश्यक घटक आहेतच शिवाय 'सुपर ब्रोकोली' या जातीमध्ये औषधी गुणधर्म असून सल्फारोफेन हे औषधी द्रव्य आहे. जे आपल्या अन्नातील कर्करोगकारी पदार्थांचा नाश करते.

ब्रोकोली

ब्राकोली लागवडीविषयी माहिती पुढीलप्रमाणे :

हवामान : थंड आणि आर्द्र हवामान, ब्रोकोलीच्या गड्ड्यांचे उत्पादन आणि चांगली प्रत मिळण्यासाठी दिवसाचे सरासरी तापमान २५ ते २६^० से. आणि रात्रीचे तापमान १६ ते १७^० से योग्य आहे.

जाती : गणेश, पुसा के.टी.एस. पालन समृद्धी

जमिन : मध्यम प्रतीची आणि चांगला निचरा होणारी सामू ५.५-६.५ असावा.

बियाण्याचे प्रमाण : प्रति एकर २०० ग्रॅम. गादीवाफ्यावर रोपे तयार करून लागवड करावी.

लागवडीचे अंतर : लवकर येणाऱ्या जातीसाठी- ४५×४५ सेमी उशिरा येणाऱ्या जातीसाठी -६०×६० सेमी

लागवड पद्धत : सरी वरंवे किंवा सपाट वाफा पद्धत

खते : प्रति एकर १०-१२ टन शेणखत, ४० किलो नत्र, ४० किलो स्फुरद व ४० किलो पालाश. संपूर्ण स्फुरद व पालाश आणि नत्राची अर्धी मात्रा लागवडीच्या वेळी उरलेली नत्राची मात्रा दोन समान हप्त्यात द्यावी.

आंतर मशागत : जमीन आणि हवामानाचा विचार करून ८-१० दिवसाच्या अंतराने पाणी द्यावे. रोपांना मातीची भर द्यावी. हिरवे गड्डे मिळविण्यासाठी बाहेरील पानानी गड्डे झाकून घ्यावेत.

काढणी व उत्पादन : जाती परतवे गड्डे ६० ते ७० दिवसांत

काढणीस तयार होतात.प्रति हेक्टरी ८-९ मे टन उत्पन्न मिळते.

झुकिनी :

हे काकडी वर्गीय पिक 'समर स्कॅवॅश' या नावाने ओळखले जाते. या पिकचे फळ गर्द हिरव्या, पोपटी, राखाडी व पिवळ्या रंगात येते.

झुकिनी

झुकिनी पिकाच्या लागवडीचे तंत्रज्ञान खालीलप्रमाणे आहे.

हवामान : उष्ण आणि समशितोष्ण भरपूर सूर्यप्रकाश दिवसाचे तापमान ३०^० आणि रात्रीचे तापमान १८^० से योग्य आहे.

जमिन : चांगला निचरा होणारी हलकी ते मध्यम भारी जमिन. जमिनीचा सामू ६.५ ते ७.५ असावा.

जाती : पिंटो कंपनीच्या अॅम्बेझॅंडर, प्रेसिडेंट इ.जाती खरीप हंगामासाठी तसेच पिचॅमिड, नोन्यू सिडस्, क्लाऊज या कंपनीचे बियाणे वापरता येते.

बियाण्याचे प्रमाण : प्रति हेक्टरी १ किलो ते १.२०० किलो.

लागवडीचे अंतर : ६० सेंमी अंतरावर लागवड करावी.

लागवड पद्धत : गादी वाफा पद्धत

खते : एकरी १५ ते २० टन शेणखत जमिनीत मिसळावे. प्रति हेक्टरी ३० किलो नत्र, ५० किलो स्फुरद व ४० किलो पालाश पेरणीपूर्वी द्यावे.

आंतरमशागत : जमिनीमध्ये साधारण ६० टक्के ओलावा कायम राहिल याची दक्षता द्यावी.

काढणी व उत्पन्न : लागवडीपासून ३५ ते ४० दिवसांनी पहीले फळ काढावयास तयार होते. एकरी ८ ते १० मे-टन उत्पन्न मिळते.

अ.क्र.	घटक	श्लोकोली	लेट्यूस	बेबीकॉर्न	चायनिज कॅबेज	ब्रुसेल्स	अँस्पेरास	चेरी टोमॅटो
१	पाणी ग्रॅम	८७.८८	९३.४	८९.१०	९५.००	८४.८	९१.०	९३.१
२	प्रोटीन्स	३.२-३.३ मि.ग्रॅ.	२.४ ग्रॅ.	१.९० ग्रॅ.	१.२० ग्रॅ.	४.७ ग्रॅ.	२.३० ग्रॅ.	१.९ ग्रॅ.
३	कॅल्शियम	५५.५ मि.ग्रॅ.	५० मि.ग्रॅ.	२८ मि.ग्रॅ.	४३ मि.ग्रॅ.	२९ मि.ग्रॅ.	२०.० मि.ग्रॅ.	२० मि.ग्रॅ.
४	फॉस्फरस	९३.५ मि.ग्रॅ.	२८ मि.ग्रॅ.	-	४३.०० मि.ग्रॅ.	७८ मि.ग्रॅ.	-	३६ मि.ग्रॅ.
५	सोडिअम	२६.३० मि.ग्रॅ.	०.०९ मि.ग्रॅ.	-	-	७.८ मि.ग्रॅ.	-	४५.८ मि.ग्रॅ.
६	स्निग्ध पदार्थ	-	०.३ ग्रॅ.	०.३० ग्रॅ.	०.१० ग्रॅ.	०.५ ग्रॅ.	०.३० ग्रॅ.	०.१ ग्रॅ.

चायनीज कॅबेज

ही भाजी कुरकुरीत आणि चवदार आहे. मुख्यत्वे सॅलड तयार करण्यासाठी या भाजीचा उपयोग होतो. चायनीज कॅबेज भाजीचे लागवड तंत्रज्ञान हवामान : थंड हवामान चांगले सर्वसाधारण तापमान १५ ते २० अंश से.

जमीन : चांगली कसदार, पाण्याच्या निचऱ्याची, मध्यम प्रतीची सेंद्रीस खतांचा चांगला पुरवठा केलेली काळी अथवा तांबडी जमीन मानवते. जमिनीचा सामू ५.५ ते ६.५ असावा.

बियाण्याचे प्रमाण : प्रति एकरी १०० ते १५० ग्रॅम लागवड पद्धत : गादी वाफा पद्धत, लागवडीचे अंतर : ४५×३० सेमी खत : एकरी ४० कि.ग्रॅ. नत्र, २४ कि.ग्रॅ. स्फुरद आणि २४ कि.ग्रॅ. पालाश काढणी व उत्पन्न : जातीपस्त्वे ६५ ते ७० दिवसांनी पिक काढणीस तयार होते. एकरी १० ते १२ टन उत्पन्न मिळते.

रेड कॅबेज

ही भाजी कुरकुरीत व चवदार असून मुख्यत्वे सॅलड तयार करण्यासाठी वापरली जाते.

हवामान : थंड हवामान चांगले मानवते. तापमान १५ ते २०° से

जमीन : मध्यम, भारी हलकी उत्तम निचऱ्याची, मध्यम तांबड्या रंगाची जमीन उत्तम जमिनीचा सामू ६.५ ते ७.५ असावा.

जाती : रेडस्काय, फ्युगो, अग्रेय. बियाण्याचे प्रमाण : १०० ते ११० ग्रॅम, लागवडीचे अंतर : ४५×३० सेमी. लागवड पद्धत : गादी वाफा पद्धत खत : हेक्टरी ८० किलो नत्र, ८० किलो स्फुरद, ८० किलो पालाश काढणी व उत्पन्न : जातीपस्त्वे ६५ ते ७० दिवसांनी पिक काढणीस तयार होते. एकरी १७ ते २० टन उत्पन्न मिळते.

लेखन व माहिती संकलन

श्रीम. सरिता बेळणेकर

विशेषज्ञा (उद्यानविद्या)
मोबा. ९४२९१४०४९८

प्रकाशक

डॉ. मंदार गीते

कार्यक्रम समन्वयक
कृषि विज्ञान केंद्र, किलोस
सिंधुदुर्ग

कृषि विज्ञान केंद्र, किलोस
सिंधुदुर्ग

मु. पो. किलोस, ता.मालवण, जि.सिंधुदुर्ग-४१६६१२
फोन. (०२३६५) २८०२६२, २८०१५७

सिंधुदुर्ग जिल्हा कृषि प्रतिष्ठान,
किलोस संचालित

कृषि विज्ञान केंद्र, किलोस सिंधुदुर्ग

‘रब्बी हंगामातील विदेशी भाजीपाला’

भाजीपाल्यामध्ये मानवी शरीराच्या पोषणास उपयुक्त असणारी जीवनसत्वे कबोदके, प्रथिने आणि खनिजे भरपूर प्रमाणात उपलब्ध असतात. त्यामुळे मानवी आहारात भाजीपाल्यास अनन्य साधारण महत्व प्राप्त झाले आहे. सद्यस्थितीत विविध प्रकारच्या पारंपारिक भाज्यामार्फत जसे की वांगी, मिरची, टोमॅटो, माठ, पालक, मेथी, कोबी, गवार, कंदपिके, काकडी वर्गीय पिके ही गरज भागविली जाते.